

{Vývoj ve světě / Svět ve vývoji / Kosmogenez (a vývoj)}

Svět jako úhrn existujících daností neexistuje, tj. není dán. Především je třeba vidět omezenou reaktivitu jednotlivých věcí, resp. událostí; žádná není schopna reagovat na úhrn věcí a událostí (a tak tento úhrn vlastně provést). Bez prostřednictví reaktivity však onen úhrn *de facto* neexistuje. Může se jen postupně konstituovat tou měrou, jakou vývoj dospívá k bytostem, které jsou schopny se myšlenkově i prakticky vztáhnout k tomuto neexistujícímu světovému celku, tím jej tematizovat a zároveň konstituovat specifickým způsobem – totiž tak, že se stanou jeho obyvateli. Popsat cestu, jíž se svět jako celek takto konstituuje, lze učinit jen jako rub popisu cesty, na níž se člověk stává člověkem. A to ovšem nelze chápat omezeně jako ontogenezi. Proto je nutno vidět osvětí nižších organismů jako vývojového předchůdce lidského světa. Dosud pokračující, neukončená kosmogenez však zdaleka nezačíná s vývojem živých bytostí. Je třeba vidět její průběh i v říši „předživého“, ano, v samé primordiální rovině. Pojmová, myšlenková rekonstrukce procesu konstituce světa jako celku musí použít jistých schémat. Na povaze těchto schémat záleží, zda se rekonstrukce zdaří, zda bude uspokojovat, či nikoliv. Jednou z cest takové zpětné interpretace kosmogenez je cesta od jednoduchého ke komplikovanému, od nižšího k vyššímu. Objektomorfismu takového postupu je nutno čelit jakousi antropologickou preambulí, „úvodem“ (např. fenomenologickým apod.). Nicméně i pak zůstává před námi ještě to hlavní: pojmut i elementární událost jako zárodek kosmu. Tomu musí vyhovovat každé schéma.

(Krt A6 – Praha, 710619–1.)